

Dohovor o ochrane architektonického dedičstva Európy

(oznámenie Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky č. 369/2001 Z. z.)

Členské štáty Rady Európy, signatári tohto dohovoru,

majúc na zreteli, že cieľom Rady Európy je dosiahnuť väčšiu jednotu jej členov okrem iného v oblasti ochrany a realizácie ideálov a princípov, ktoré sú ich spoločným dedičstvom,

uznávajúc, že architektonické dedičstvo je nenahraditeľným zdrojom bohatstva a mnohorakosti európskeho kultúrneho dedičstva, neoceniteľným svedectvom našej minulosti a spoločným dedičstvom všetkých Európanov,

berúc do úvahy Európsky kultúrny dohovor, podpísaný v Paríži 19. decembra 1954, a najmä jeho článok 1,

berúc do úvahy Európsku chartu architektonického dedičstva, prijatú Výborom ministrov Rady Európy 26. septembra 1975, a rezolúciu (76) 28, prijatú 14. apríla 1976, týkajúcu sa prispôsobovania zákonov a nariadení požiadavkám ucelenej ochrany architektonického dedičstva,

berúc do úvahy odporúčanie 880 (1979) Parlamentného zhromaždenia Rady Európy, týkajúce sa ochrany európskeho architektonického dedičstva,

berúc do úvahy odporúčanie č. R (80) 16 Výboru ministrov členským štátom o špecializovanom vzdelávaní architektov, urbanistov, stavebných inžinierov a územných plánovačov a odporúčanie č. R (81) 13 Výboru ministrov, prijaté 1. júla 1981, o opatreniach na podporu ohrozených remesiel v procese rozvoja remeselnej činnosti,

pripomínajúc si dôležitosť odovzdania kultúrneho odkazu nasledujúcim generáciám, zlepšenia mestského i vidieckeho životného prostredia a z toho vyplývajúcej podpory ekonomického, sociálneho a kultúrneho vývoja štátov a regiónov,

uznávajúc dôležitosť dosiahnutia zhody v hlavnom smere pôsobenia všeobecnej politiky záchrany a rozširovania architektonického dedičstva,

dohodli sa takto:

Článok 1 Definícia architektonického dedičstva

Na účely tohto dohovoru výraz "architektonické dedičstvo" zahŕňa tieto nehnuteľnosti:

1. pamiatky: všetky budovy a stavby pozoruhodného historického, archeologického, umeleckého, vedeckého, spoločenského alebo technického významu vrátane ich vybavenia a dekoratívnych prvkov, ktoré sú ich neoddeliteľnou súčasťou,

2. skupiny budov: homogénne skupiny mestských alebo vidieckych budov pozoruhodného

historického, archeologického, umeleckého, vedeckého, spoločenského alebo technického významu, ktoré sú dostatočne prepojené, aby mohli vytvárať topograficky vymedzené celky,

3. sídla: kombinované diela človeka a prírody, čiastočne zastavané plochy, ktoré sú natoľko osobité a homogénne, že ich možno topograficky vymedziť, a ktoré majú pozoruhodný historický, archeologický, umelecký, vedecký, spoločenský alebo technický význam.

Článok 2

Identifikácia nehnuteľností určených na ochranu

Aby sa dali presne identifikovať pamiatky, skupiny budov a sídla určené na ochranu, každá strana sa zaväzuje vykonávať inventarizačné práce a v prípade ohrozenia týchto nehnuteľností čo najskôr pripraviť príslušnú dokumentáciu.

Postupy zákonnej ochrany

Článok 3

Každá strana sa zaväzuje

1. prijať zákonné opatrenia na ochranu architektonického dedičstva,
2. zabezpečiť ochranu pamiatok, skupín budov a sídel v súlade s týmito opatreniami a v rámci prostriedkov špecifických pre každý štát alebo región.

Článok 4

Každá strana sa zaväzuje

1. uplatňovať príslušné dozorné a autorizačné postupy podľa požiadaviek právnej ochrany týchto nehnuteľností,
2. zabrániť poškodeniu, schátraniu alebo zničeniu chránených objektov a na dosiahnutie tohto cieľa prijať, ak sa tak doteraz nestalo, právne predpisy, ktoré
 - a) vyžadujú, aby sa plány na odstránenie alebo úpravu chránených pamiatok, pri ktorých sa už začal ochranný postup, ako aj akékoľvek plány postihujúce ich okolie predložili príslušným orgánom,
 - b) vyžadujú, aby sa príslušným orgánom predložil každý plán postihujúci skupinu budov, jej časť alebo sídlo, ak jeho obsahom je
 - odstránenie budov,
 - výstavba nových budov,
 - zásadné úpravy, ktoré ovplyvňujú charakter budov alebo sídla,
 - c) oprávňujú orgány verejnej správy vyžadovať od vlastníka chránenej nehnuteľnosti, aby vykonal potrebné práce, alebo zabezpečiť výkon týchto prác, ak ich vlastník nevykoná,
 - d) umožňujú povinnú kúpu chránenej nehnuteľnosti.

Článok 5

Každá zo strán sa zaväzuje, že zakáže premiestnenie celku alebo časti akejkoľvek chránenej pamiatky okrem prípadov, keď je z dôvodu materiálnej záchrany premiestnenie nevyhnutné. V takom prípade musí príslušný orgán vykonať všetky potrebné opatrenia spojené s rozobratím, prevozom a opätovným vystavaním pamiatky na vhodnom mieste.

Doplnkové opatrenia

Článok 6

Každá strana sa zaväzuje, že

1. orgány verejnej správy poskytnú finančnú podporu na údržbu a rekonštrukciu architektonického dedičstva na jej území podľa celoštátnej, regionálnej a miestnej príslušnosti a možností rozpočtov,
2. v prípade potreby uskutoční finančné opatrenia na záchranu tohto dedičstva,
3. bude podporovať súkromné iniciatívy na údržbu a rekonštrukciu architektonického dedičstva.

Článok 7

V okolí pamiatok, vnútri skupín budov a sídel sa každá zo strán zaväzuje prijať opatrenia na zlepšenie kvality životného prostredia.

Článok 8

S cieľom obmedziť nebezpečenstvo fyzického poškodenia architektonického dedičstva sa každá zo strán zaväzuje

1. podporovať vedecký výskum v oblasti identifikácie a analýz škodlivého pôsobenia znečisteného prostredia i definovania spôsobov a ciest redukcie alebo eliminácie tohto pôsobenia,
2. brať do úvahy špecifické aspekty záchranu architektonického dedičstva v spojitosti s politikou znižovania znečistenia.

Článok 9

Sankcie

Každá zo strán sa zaväzuje, že v rámci svojich právomocí zabezpečí, aby sa porušenia zákona na ochranu architektonického dedičstva stretli s primeraným ohlasom na príslušných orgánoch. Pre vinníka to za istých okolností môže znamenať povinnosť odstrániť novopostavenú budovu, ktorá nevyhovuje ochranárskym požiadavkám, alebo vrátiť chránenú nehnuteľnosť do pôvodného stavu.

Ochranárska politika

Článok 10

Každá zo strán sa zaväzuje prijať ucelenú ochranársku politiku, ktorá

1. zahŕňa ochranu architektonického dedičstva ako základný cieľ mestského a územného plánovania a zabezpečuje, že táto požiadavka sa berie do úvahy aj pri tvorbe rozvojových plánov a pri postupoch autorizovania prác,
2. podporuje programy rekonštrukcie a údržby architektonického dedičstva,
3. vytvára z ochrany, podpory a rozširovania architektonického dedičstva hlavnú črtu kultúrnej, environmentálnej a plánovacej politiky,
4. uľahčuje, kedykoľvek je to možné, v rámci mestského a územného plánovacieho procesu

záchranu a využitie tých budov, ktorým ich vlastný význam nezaručuje ochranu podľa článku 3 ods. 1 tohto dohovoru, ale ktoré sú zaujímavé z hľadiska svojho začlenenia do mestského a vidieckeho prostredia a z hľadiska kvality života,

5. podporuje uplatnenie a rozvoj tradičných techník a materiálov, ktoré sú dôležité pre budúcnosť architektonického dedičstva.

Článok 11

S príslušným ohľadom na architektonický a historický charakter dedičstva sa každá zo strán zaväzuje podporiť

- využívanie chránených nehnuteľností z pohľadu potrieb súčasného života,
- adaptáciu starých budov na nové využitie všade, kde je to vhodné.

Článok 12

Uvedomujúc si význam sprístupnenia chránených objektov pre verejnosť, každá strana sa zaväzuje vykonať všetky potrebné opatrenia, aby dôsledky tohto kroku, najmä akékoľvek stavebné zásahy, negatívne neovplyvnili architektonický a historický charakter objektov a ich okolia.

Článok 13

Na uľahčenie uplatňovania tejto politiky sa každá zo strán zaväzuje rozvíjať na svojej politicko-administratívnej úrovni účinnú spoluprácu s príslušnými inštitúciami pôsobiacimi v oblasti ochrany pamiatok, kultúry, životného prostredia a stavebnej činnosti.

Článok 14 **Účasť a združenia**

V záujme prehĺbenia účinnosti opatrení orgánov verejnej správy v prospech identifikácie, ochrany, rekonštrukcie, údržby, spravovania a propagácie architektonického dedičstva sa každá zo strán zaväzuje

1. na rozličných úrovniach rozhodovacieho procesu vytvárať vhodný mechanizmus na prísun informácií, konzultačnú činnosť a spoluprácu medzi štátnymi, regionálnymi a miestnymi orgánmi, kultúrnymi inštitúciami a združeniami a verejnosťou,
2. podporovať rozvoj sponzorstva a neziskových združení pracujúcich v tejto oblasti.

Informácie a výchova **Článok 15**

Každá zo strán sa zaväzuje

1. rozvíjať povedomie verejnosti o význame zachovania architektonického dedičstva ako súčasť kultúrnej identity a zdroja inšpirácie a tvorivosti pre dnešné i budúce generácie,
2. na dosiahnutie tohto cieľa podporovať informačnú politiku vo vzťahu k verejnosti najmä využívaním moderných komunikačných a prezentačných prostriedkov so zameraním na

- a) vzbudzovanie alebo zvyšovanie záujmu verejnosti o ochranu architektonického dedičstva, kvalitu zastavaného prostredia a architektúry už od školopovinného veku,
- b) poukazovanie na jednotnosť kultúrneho dedičstva a vzájomné väzby medzi architektúrou, umením, ľudovými tradíciami a životným štýlom na európskej, národnej i regionálnej úrovni.

Článok 16

Každá zo strán sa zaväzuje podporovať vzdelávanie v rôznych profesiách a remeselných odvetviach v oblasti ochrany architektonického dedičstva.

Európska koordinácia v oblasti ochranárskej politiky

Článok 17

Strany sa zaväzujú vzájomne si vymieňať informácie týkajúce sa ochranárskej politiky, najmä pokiaľ ide o

1. metódy využívané pri inventarizácii, ochrane a rekonštrukcii nehnuteľností, vychádzajúce z historického vývoja a progresívneho nárastu pamiatok, ktoré tvoria súčasť architektonického dedičstva,
2. spôsoby zladovania potrieb ochrany architektonického dedičstva so súčasnými požiadavkami ekonomického, sociálneho a kultúrneho rozvoja,
3. možnosti, ktoré ponúkajú nové technológie pri identifikácii a mapovaní architektonického dedičstva, pri boji proti zhoršovaniu vlastností materiálov, ako aj v oblasti vedeckého výskumu, pri rekonštrukčných prácach a metodike spravovania a propagácie dedičstva,
4. systematický rozvoj architektonickej tvorby, ktorou naša doba prispieva k odkazu európskeho dedičstva.

Článok 18

Strany sa zaväzujú v prípade potreby vzájomne si poskytovať odbornú pomoc formou výmeny skúseností a expertov na ochranu architektonického dedičstva.

Článok 19

Strany sa v rámci vnútroštátneho právneho poriadku alebo na základe medzinárodných dohôd zaväzujú podporovať európske výmeny špecialistov v oblasti ochrany architektonického dedičstva i ďalšieho vzdelávania.

Článok 20

Na účely tohto dohovoru bude Výbor expertov ustanovený Výborom ministrov Rady Európy podľa článku 17 štatútu Rady Európy sledovať uplatňovanie dohovoru v praxi, najmä bude

1. pravidelne podávať Výboru ministrov Rady Európy správu o situácii v ochranárskej politike s ohľadom na architektonické dedičstvo v zmluvných štátoch tohto dohovoru, správu o implementácii princípov vyjadrených v dohovore a o svojich vlastných aktivitách,

2. navrhovať Výboru ministrov Rady Európy opatrenia na implementáciu ustanovení dohovoru, pričom sa predpokladá, že takéto opatrenia budú zahŕňať multilaterálne aktivity, revízie alebo dodatky k dohovoru a verejné informácie o účele dohovoru,

3. pripravovať odporúčania Výboru ministrov Rady Európy týkajúce sa prizývania nečlenských štátov Rady Európy na prístupenie k tomuto dohovoru.

Článok 21

Ustanovenia tohto dohovoru nevylučujú uplatňovanie výhodnejších ustanovení týkajúcich sa ochrany nehnuteľností uvedených v článku 1, ktoré sú obsiahnuté

- v Dohovore o ochrane svetového kultúrneho a prírodného dedičstva zo 16. novembra 1972,
- v Európskom dohovore o ochrane archeologického dedičstva zo 6. mája 1969.

Záverečné ustanovenia

Článok 22

1. Tento dohovor je otvorený na podpis členským štátom Rady Európy. Podlieha ratifikácii, prijatiu alebo schváleniu. Ratifikačné listiny, listiny o prijatí alebo schválení budú uložené u generálneho tajomníka Rady Európy.

2. Tento dohovor nadobudne platnosť prvý deň mesiaca nasledujúceho po uplynutí lehoty troch mesiacov odo dňa, keď tri členské štáty Rady Európy vyjadrili svoj súhlas viazať sa týmto dohovorom podľa predchádzajúceho odseku.

3. Vo vzťahu ku každému členskému štátu, ktorý dodatočne vyjadrí svoj súhlas viazať sa týmto dohovorom, nadobudne dohovor platnosť prvý deň mesiaca nasledujúceho po uplynutí lehoty troch mesiacov odo dňa uloženia ratifikačnej listiny, listiny o prijatí alebo schválení.

Článok 23

1. Po tom, ako tento dohovor nadobudne platnosť, môže Výbor ministrov Rady Európy prizvať každý štát, ktorý nie je členom Rady Európy ani Európskeho hospodárskeho spoločenstva, aby pristúpil k tomuto dohovoru rozhodnutím väčšiny podľa článku 20.d štatútu Rady Európy a jednomyseľným hlasovaním zástupcov zmluvných štátov, ktorí sú oprávnení zasadať vo výbore.

2. Pre každý pristupujúci štát alebo pre Európske hospodárske spoločenstvo, ak pristúpi k dohovoru, nadobudne dohovor platnosť prvý deň mesiaca nasledujúceho po uplynutí lehoty troch mesiacov odo dňa uloženia listiny o prístupení u generálneho tajomníka Rady Európy.

Článok 24

1. Každý štát môže pri podpise alebo uložení ratifikačnej listiny, listiny o prijatí, schválení alebo o prístupení vymedziť územie, na ktorom sa tento dohovor bude uplatňovať.

2. Každý štát môže kedykoľvek neskôr vyhlásením adresovaným generálnemu tajomníkovi Rady Európy rozšíriť platnosť tohto dohovoru na ktorékoľvek iné územie vymedzené vo vyhlásení. Na tomto území nadobudne tento dohovor platnosť prvý deň mesiaca po uplynutí lehoty troch mesiacov odo dňa prijatia vyhlásenia generálnym tajomníkom.

3. Akékoľvek vyhlásenie podľa predchádzajúcich odsekov možno vo vzťahu ku ktorémukoľvek

územiu uvedenému vo vyhlásení odvolať oznámením zaslaným generálnemu tajomníkovi. Odvolanie nadobudne platnosť prvý deň mesiaca po uplynutí lehoty šiestich mesiacov odo dňa prijatia oznámenia generálnym tajomníkom.

Článok 25

1. Každý štát môže pri podpise alebo uložení ratifikačnej listiny, listiny o prijatí, schválení alebo o pristúpení vyhlásiť, že si vyhradzuje právo neprispôbiť sa čiastočne alebo úplne ustanoveniam článku 4 písm. c) a d). Iné výhrady nie sú prípustné.

2. Každý zmluvný štát, ktorý formuloval výhradu podľa predchádzajúceho odseku, môže ju čiastočne alebo úplne odvolať zaslaním oznámenia v tomto zmysle generálnemu tajomníkovi Rady Európy. Odvolanie nadobudne platnosť odo dňa prijatia oznámenia generálnym tajomníkom.

3. Strana, ktorá uplatnila výhradu vo vzťahu k ustanoveniam podľa odseku 1, nemôže žiadať uplatňovanie tohto ustanovenia druhou zmluvnou stranou. Môže však, ak jej výhrada je čiastočná alebo podmienená, požadovať uplatňovanie tohto ustanovenia v rozsahu, v ktorom ho sama uznáva.

Článok 26

1. Každá strana môže kedykoľvek vypovedať tento dohovor zaslaním oznámenia generálnemu tajomníkovi Rady Európy.

2. Táto výpoveď nadobudne platnosť prvý deň mesiaca, ktorý nasleduje po uplynutí lehoty šiestich mesiacov odo dňa prijatia oznámenia generálnym tajomníkom.

Článok 27

Generálny tajomník Rady Európy oznámi členským štátom Rady Európy, každému inému štátu, ktorý pristúpil k tomuto dohovoru, a Európskemu hospodárskemu spoločenstvu, ak k nemu pristúpilo,

- a) každé podpísanie,
- b) uloženie každej ratifikačnej listiny, listiny o prijatí, schválení alebo o pristúpení,
- c) každý dátum nadobudnutia platnosti tohto dohovoru v súlade s ustanoveniami článkov 22, 23 a 24,
- d) každé iné opatrenie, oznámenie alebo každú informáciu, ktoré sa týkajú tohto dohovoru.

Na dôkaz toho dolu podpísaní, riadne splnomocnení, podpísali tento dohovor.

Dané v Granade 3. októbra 1985 v anglickom a francúzskom jazyku, pričom obe znenia majú rovnakú platnosť, v jedinom vyhotovení, ktoré bude uložené v archíve Rady Európy. Generálny tajomník Rady Európy zašle overené kópie každému členskému štátu Rady Európy a každému štátu alebo Európskemu hospodárskemu spoločenstvu prizvanému pristúpiť k tomuto dohovoru.